

EU strategiramme for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen 2021-2027: ”Arbejdsmiljø på et arbejdsmarked i forandring”

EU-kommissionen har nu præsenteret sin strategiramme for arbejdsmiljøindsatsen de kommende 6 år. EU-strategien vil formentlig få ganske stor betydning for udviklingen af den danske arbejdsmiljøregulering, idet den danske arbejdsmiljøpolitik hidtil har lagt sig tæt op ad EU-reguleringen - selv om det meste af EU-reguleringen har karakter af minimumsregulering, og de enkelte EU-medlemsstater således gerne må fastlægge skærpede nationale regler.

AM-PRO hilser arbejdsmiljøstrategien velkommen og kan helt tilslutte sig dens ambitiøse mål, men AM-PRO er bekymret for, om de midler, der foreslås i forhold til store dele af strategien, vil være tilstrækkelige til at nå de opstillede mål.

Baggrunden for den nye arbejdsmiljøstrategi:

Den dystre baggrund for strategien er, at der årligt dør 200.000 arbejdstagere i EU af arbejdsrelaterede sygdomme og 3.300 af arbejdsulykker. Arbejdsrelaterede ulykker og sygdomme koster EU's økonomi ca. 3.500 mia. kr. om året.

EU-kommissionen konstaterer at sunde og sikre arbejdsvilkår er en forudsætning for en sund og produktiv arbejdsstyrke og et vigtigt aspekt af både EU-økonomiens bæredygtighed og konkurrenceevne. God arbejdsmiljøpraksis bidrager nemlig til at gøre virksomhederne mere produktive, konkurrencedygtige og bæredygtige –afkastet af arbejdsmiljøinvesteringer er ofte dobbelt så stort som investeringen.

EU-kommissionen fastholder, at arbejdsmiljøindsatsen fortsat skal baseres på

- Rammedirektivet fra 1989
- Fælles EU-rammer for forebyggende og beskyttende foranstaltninger
- Trepårtssamarbejde

sådan at der er fælles principper for udviklingen af en forebyggelseskultur gennem arbejdsgiverpligter i forhold til arbejdsmiljøindsatsen i virksomhederne og fælles minimumsregler for særlige risici mv.

EU-kommissionen konstaterer samtidig at prioriteterne i den tidligere strategiramme fortsat er relevante, men at der er behov for yderligere tiltag pga. forandringerne i økonomi, demografi og arbejdsmønstre i samfundene i EU.

Det drejer sig om ændringer affødt af den grønne omstilling og digitaliseringen – altså nye jobtyper og måder at arbejde på ifm. platformøkonomi, midlertidige ansættelser, prekære ansættelsesforhold osv. Desuden drejer det sig om ændringer affødt af, at arbejdsstyrken bliver ældre, og af et stigende behov for at forebygge diskriminering og forskelsbehandling i forhold til alder, køn, etnicitet, seksuel orientering, handicap mv.

Mange af disse problemstillinger er blevet forstærket under Covid-19 pandemien, ligesom behovet for en bedre forebyggelse og beredskab ift. sundhedskriser er blevet synliggjort. EU-kommissionen peger derfor også på behovet for et bedre samspil mellem arbejdsmiljøindsatsen og folkesundhedsindsatsen.

Arbejdsmiljøstrategiens tre centrale mål:

EU-kommissionen har på denne baggrund fastlagt tre tværgående centrale mål:

- Foregribelse og håndtering af forandring på det nye arbejdsmarked som følge af den grønne, digitale og demografiske omstilling, herunder den aldrende arbejdsstyrke
- Bedre forebyggelse af arbejdsulykker og -sygdomme
- Øget beredskab overfor eventuelle fremtidige sundhedskriser

Foregribelse og håndtering af forandringer:

EU-kommissionen vil iværksætte en række initiativer for at tage højde for forandringerne, herunder især:

- Gennemgå direktiverne om arbejdsstedet og om skærmterminaler i forhold til de arbejdsmiljøudfordringer, som den digitale udvikling indebærer

- Foreslå beskyttende grænseværdier for asbest, bly, diisocyanater og kobolt
- Iværksætte en informationskampagne om forebyggelse af ergonomiske og psykosociale risici ifm. den digitale udvikling
- Udvikle et ikke-lovgivningsmæssigt initiativ sammen med parterne om mental sundhed
- Udvikle grundlaget for risikovurdering af grønne og digitale job

Bedre forebyggelse af arbejdsulykker og -sygdomme:

EU-kommissionen vil iværksætte en række initiativer for at styrke forebyggelsen, herunder især:

- Fremme en "nulvisionstilgang" til arbejdsrelaterede dødsfald gennem bedre dataindsamling, treparts arbejdsgruppe og styrket håndhævelse
- Ajourføring af reglerne om forebyggelse af kræft, reproduktionsskader og luftvejslidelser, herunder reduktion grænseværdierne for svejserøg, polycykliske aromater, isopren og 1,4-dioxan og opstilling af en liste over reproduktionstoksiske stoffer
- Sikre bedre koordinering med REACH-forordningen med "ét stof – én vurdering" som målsætning
- Udarbejde retningslinjer for arbejde med lægemidler
- Støtte oplysningskampagner om MSB, kræft, mental sundhed, kønsdiskriminering og chikane
- Foreslå lovgivning mod vold mod kvinder

Øget beredskab overfor fremtidige sundhedskriser:

EU-kommissionen vil iværksætte en række initiativer for at styrke beredskabet, herunder især:

- Udvikle procedurer og retningslinjer for iværksættelse mv. af foranstaltninger ved nødsituationer i tæt samarbejde med aktører inden for folkesundhed
- Inkludere covid-19 i EU-henstillingen om hvilke sygdomme, der bør anerkendes som erhvervs sygdomme
- Udarbejde retningslinjer for arbejdstilsyn med risikovurdering og risikostyring
- Opfordre de nationale myndigheder til at udarbejde koordineringsmekanismer mellem folkesundhed og arbejdsmiljø

Andre initiativer:

EU-kommissionen konstaterer at der er tre afgørende forudsætningerne for at opfylde "nulvisionstilgangen", nemlig

- Bedre oplysning til virksomhederne
- Kapacitetsopbygning i virksomhederne
- Ansvarspåtagning blandt alle aktører

For at styrke disse forudsætninger vil der bla. blive gennemført en kampagne i 2023-2025 om arbejdsmiljø og digitalisering.

EU-kommissionen bemærker, at videnskabelig rådgivning vil blive brugt til at sikre en evidensbaseret politikudformning i overensstemmelse med EU's generelle principper, og der vil blive skabt finansieringsmuligheder for at støtte den praktiske gennemførelse af strategien gennem en række af de eksisterende EU-fonde og programmer, herunder især Den Europæiske Socialfond Plus, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Samhørighedsfonden og EU4Health 2021-2027.

EU-kommissionen vil indkalde til et EU-topmøde om arbejdsmiljø i 2023, hvor alle relevante parter vil blive involveret, som skal følge op på fremdriften i strategiens praktiske gennemførelse.

AM-PRO hilser den nye EU arbejdsmiljøstrategi velkommen:

AM-PRO er meget tilfreds med de tre tværgående mål, som EU-kommissionens har valgt som strategisk ramme for den kommende arbejdsmiljøindsats.

AM-PRO lægger vægt på EU-kommissionens meget præcise meldinger om den betydning arbejdsmiljøindsatsen har for den fortsatte udvikling af EU-økonomiens bæredygtighed og konkurrenceevne, behovet for bedre samspil mellem arbejdsmiljøindsatsen og folkesundhedsindsatsen – og dermed arbejdsmiljøindsatsens potentiale ift. folkesundheden -

samt den klare præcisering af hvor, der er behov for at styrke arbejdsmiljøindsatsen blandt andet gennem arbejdsmiljøfaglig kapacitetsopbygning.

AM-PRO er enig i EU-kommissionens analyse og præciseringen af, at den grønne og digitale omstilling, den aldrende arbejdsstyrke, nye ansættelses- og arbejdsformer og behovet for et rummeligere arbejdsmarked rejser behov for at tilpasse arbejdsmiljøreguleringen i EU, så den tager bedre højde for disse udfordringer. I den forbindelse vil det nok være nødvendigt at modernisere arbejdsgiverbegrebet ift. fx platformbaserede virksomheder – noget vi i Danmark har gjort os erfaringer med ift. blandt andet enkeltmandsvirksomheder, der er underentreprenører i bygge- og anlægsbranchen. Desuden har vi i Danmark et godt udgangspunkt for at tilpasse arbejdsmiljøet til den enkelte medarbejders behov og forudsætninger i Bekendtgørelsen om arbejdets udførelse §8.

AM-PRO er også enig i EU-kommissionens konstatering af, at forudsætningerne for at virksomhederne kan sikre en gennemførelse af arbejdsmiljøambitionerne er bedre oplysning og kapacitetsopbygning i virksomhederne og ansvars-påtagning blandt alle aktører også på virksomheds- og organisationsniveau.

AM-PRO er til gengæld bekymret i forhold til mulighederne for at nå de tre tværgående mål i den praktiske gennemførelse af arbejdsmiljøstrategien, idet EU-kommissionen kun lægger op til bindende regulering i forhold til en begrænset del af strategien.

I forhold til reguleringen af brugen af en række farlige stoffer vil EU-kommissionen skærpe EU-reguleringen gennem blandt andet direktiv- og grænseværdiændringer. Ser man på en række af de andre områder, som har behov for udvikling, vil EU-kommissionen derimod kun benytte en mere blød regulering i form af oplysningskampagner, vejledninger, vurderingskriterier og opfordringer til EU-medlemsstaterne og organisationerne om at fastlægge nationale regler og retningslinjer.

Især i forhold til at sikre en tilstrækkelig kapacitetsopbygning og ansvarspåtagning i virksomhederne og sikre en kvalificeret indsats i forhold til psykosocialt arbejdsmiljø og mentalt helbred er AM-PRO bekymret for, om ambitionerne kan indfries i praksis uden mere bindende EU-rammer.

Det er AM-PRO's vurdering at der er et stort, akut behov for, at EU sætter fokus på at sikre, at virksomhederne har adgang til arbejdsmiljøfaglig rådgivning, og fastlægger minimumsregler for den arbejdsmiljøfaglige kompetence, som er nødvendig, for at virksomhederne kan gennemføre en kvalificeret arbejdsmiljøindsats. Her kan ENSHPO's mangeårige erfaringer med certificering af arbejdsmiljøprofessionelle være en værdifuld inspiration.

Tilsvarende finder AM-PRO også, at der er behov for at fastlægge minimumskrav til den arbejdsmiljøfaglige kvalitet af de risikoanalyser, som alle virksomheder i EU skal gennemføre som grundlag for deres forebyggende arbejdsmiljøindsats. Det vil kunne give et løft af kvaliteten også af danske virksomheders gennemførelse af arbejdspladsvurdering (APV). APV er ofte blot en måling af medarbejderne forventningsopfyldelse og trivsel, uden at målingen suppleres med en arbejdsmiljøfagligt kompetent vurdering. Hvis APV skal kunne fungere som et effektivt grundlag for virksomhedens prioritering og beslutninger om forebyggende arbejdsmiljøinitiativer, vil det være nødvendigt at udvikle en "APV på to ben". Her ser AM-PRO frem til, at de kommende minimumskrav fra EU vil støtte en sådan udvikling.

Endelig kunne AM-PRO ønske nogle mere konkrete retningslinjer dels for koordineringen mellem folkesundhedsindsatsen og arbejdsmiljøindsatsen og dels om samspillet mellem den grønne omstilling og arbejdsmiljøindsatsen.

AM-PRO, 7. november 2021, Anders Kabel